

LBRIS

We know
books

Traducerea și publicarea acestei cărți
a fost sprijinită de
FILI - Finnish Literature Exchange

FILI
FINNISH LITERATURE EXCHANGE

MARIA TURTSCHANINOFF

Maresi
Cronici din Mânăstirea Roșie

Ediția a II-a

Traducere de
KARMEN BĂLKO

 UNIVERS

Numele meu este Maresi Enresdotter și scriu aceste pagini în al nouăsprezecelea an de cărmuire a celei de-a treizeci și doua Maici. Am petrecut patru ani aici, la Mănăstirea Roșie, și în acest timp am citit aproape toate manuscrisele vechi despre istoria ei. Sora O spune că povestea asta se va adăuga la celelalte manuscrise. Pare ciudat. Sunt doar o novice, nu sunt o maică, nicio soră învățată. Dar sora O spune că e important ca eu să fiu cea care scrie ce s-a întâmplat. Am fost acolo. Oamenilor le e greu să creadă istorisirile povestite de cei care nu le-au trăit ei înșiși.

Nu sunt o povestitoare. Nu încă. Dar dacă o să aștept până când o să pot scrie istoria asta așa cum se cuvine, am s-o uit. Așa că îmi povestesc amintirile acum, când totul e încă limpede în mintea mea. N-a trecut prea mult timp, doar o primăvară. Iar ceea ce bucuroasă aș vrea să uit e încă viu în memoria mea. Mirosul sângelui. Sunetul oaselor strivite. Nu vreau să fac să reînvie toate astea. Dar n-am încotro. Moartea e greu de descris. Dar, dacă un lucru este greu, asta nu înseamnă că nu trebuie făcut.

Spun povestea ca să mă asigur că Mănăstirea Roșie nu va fi uitată niciodată. O spun și ca să înțeleg pe deplin ce s-a întâmplat. Cititul m-a ajutat întotdeauna să înțeleg lumea mai bine. Sper că același lucru e valabil și în privința scrisului.

Cel mai mult mă gândesc la cuvintele mele. Care cuvinte trezesc în minte imaginile cele mai potrivite, fără să distorsioneze

Seram pe plajă, adunând midii, în acea dimineață de primăvară când a sosit Jai. Îmi umplusem pe jumătate coșul și a trebuit să stau jos pe o stâncă să mă odihnesc puțin. Plaja era umbrită, fiindcă soarele încă nu urcase pe cer deasupra muntelui Doamnei Albe, și aveam picioarele înghețate de la apa rece a mării. Pietricelele rotunde de sub picioarele mele se rostogoleau înainte și înapoi, o dată cu valurile oceanului. O pasăre koan cu cioc roșu țopăia pe marginea apei, căutând și ea midii. Păsărea de apă tocmai străpunsese cochilia unei midii cu ciocul ei lung, când o corabie mică a apărut lângă faleza îngustă și înaltă care ieșea drept din apă și pe care noi o numeam Dinții.

Cum vasele de pescuit treceau pe acolo adesea, de mai multe ori pe lună, în mod sigur nu m-aș fi gândit prea mult la asta, dacă vasul n-ar fi venit dintr-o direcție atât de neobișnuită. Pescarii cu care noi facem schimburi în natură vin de pe continentul din nord sau de pe insulele înconjurate de ape bogate în pește din est. Iar corăbiile lor arată cu totul diferit, sunt mici și vopsite în alb, cu pânze albastre și echipaje de doi-trei oameni. Corăbiile care aduc provizii și uneori fete de pe continent navighează lent și au coca rotundă. Adesea au santinele puse să vegheze, pentru ca vasele să nu fie atacate pe neașteptate de pirați. Când am venit aici pe un asemenea vas, a fost pentru prima dată când am văzut oceanul.

Dar nu știam ce fel de corabie era aceea pe care o vedeam înconjurând Dinții și îndreptându-se drept spre portul nostru. Văzusem asemenea vase doar de câteva ori. Veneau din ținuturile îndepărtate din vest, precum Emmel și Samitra, și din altele și mai îndepărtate.

Chiar și acestea vin de obicei din direcția continentului, pe aceeași rută ca și vasele de pescuit. Navighează de-a lungul coastei și se aventurează în apa adâncă doar atunci când sunt nevoite s-o facă. Insula noastră e foarte mică și dacă vasele nu se află pe ruta obișnuită, e greu de găsit. Sora Loeni spune că Prima Mamă este cea care ascunde insula, dar sora O pufnește indignată și mormăie ceva despre marinarii ignoranți. Eu cred că insula se ascunde singură. Totuși, acest vas, cu toate că înconjurase Dinții aproape direct dinspre vest, își găsisese drumul până aici. Pânzele erau cenușii, iar carena zveltă era vopsită în aceeași nuanță. Culori greu de zărit pe fundalul valurilor cenușii ale mării. Era o corabie care nu voia să-și anunțe sosirea.

Când am văzut că vasul se îndrepta spre micul nostru port, am sărit în sus și am alergat pe plaja de pietricele. Mi-e teamă că am uitat acolo și coșul, și midiile. Pentru asemenea lucruri mă ceartă întotdeauna sora Loeni. Ești prea impulsivă, Maresi, spune ea. Uită-te la Maica. Și-ar lăsa ea treburile așa?

Nu-mi închipui că Maica ar face așa. Dar nici nu pot să mi-o imaginez pe Maica cu pantalonii suflecați, cu alge între degetele de la picioare, aplecată peste un coș cu midii. Trebuie să fi făcut și ea asta într-o vreme, când era doar o mică novice, ca mine. Dar nu pot să mi-o imaginez pe Maica fetiță. Pur și simplu nu are sens.

Surorile Veerk și Nummel erau pe doc, gata să întâmpine vasul. Se uitau în direcția pânzelor cenușii și nu mă vedeau. M-am furișat mai aproape, atentă să nu mă dea de gol scârțâitul scândurilor. M-am întrebat ce căuta acolo sora Nummel.

Sora Veerk se ocupă de schimburile cu pescarii, dar sora Nummel este cea care răspunde de fetițele novice.

– Asta a presimțit Maica că o să se întâmple? a întrebat sora Nummel, punându-și mâna streășină la ochi.

– Poate, a răspuns sora Veerk. Nu vrea niciodată să vorbească despre lucruri despre care nu e absolut sigură.

– Sper că nu e așa. E greu să interpretezi cuvintele Maicii când e în transă, dar mesajul era clar, a spus sora Nummel îndreptându-și basmaua. Primejdie. Primejdie mare.

O scândură a scârțâit sub piciorul meu. Surorile s-au întors. Sora Nummel s-a încruntat.

– Maresi. Ce faci aici? Trebuia să lucrezi în Casa Vetrei astăzi.

– Da, am răspuns eu. Am venit să adun midii, dar pe urmă am văzut corabia.

Sora Veerk a arătat spre vas.

– Vezi, acum strâng pânzele.

Am urmărit în tăcere cum echipajul a manevrat vasul pentru a intra în port. Era ciudat cât de puțini oameni erau la bord. Bătrânul cu barbă și îmbrăcat într-o tunică albastră, care stătea la cabestan, trebuie să fi fost căpitanul, am ghicit eu. Lângă el am văzut doar trei bărbați, toți cu fețe aspre și expresii întunecate. Căpitanul a coborât primul de pe vas și sora Veerk s-a dus și a vorbit cu el. Când am încercat să mă furișez mai aproape de ei, ca să aud ce vorbeau, sora Nummel m-a apucat strâns de braț. După un timp, sora Veerk s-a întors la noi și a șușotit ceva cu sora Nummel, care a început imediat să mă tragă de parte de doc.

Deși am urmat-o, supusă, pe sora Nummel, n-am putut să-mi înfrânez curiozitatea. Voiam să fiu eu cea care avea să le aducă vestea celorlalte novice. Când m-am răsucit și am întors capul să mă uit înapoi, l-am zărit pe căpitan ajutând pe cineva să urce de sub punte. O siluetă subțire, cu părul deschis la

culoare și încălțit, răsfirat peste umerii înguști. Purta o rochie maro, dreaptă, fără mâneci peste o cămașă care probabil fusese albă odată. Hainele îi erau uzate și, atunci când s-a mișcat, am văzut că rochia nu era din mătase groasă, cum mi se păruse prima dată, ci era atât de murdară încât devenise rigidă. Fața n-am putut să i-o văd, pentru că își ținea capul plecat ca și cum ar fi trebuit să studieze fiecare pas pe care-l făcea. De parcă i-ar fi fost teamă de pământul de sub picioarele ei. Fata era Jai, deși pe atunci nu știam asta.

N-am înțeles de ce sora Nummel a fost atât de nerăbdătoare să mă îndepărteze de doc. Mai târziu în aceeași zi, Jai a apărut în Casa Novicelor, unde stăteam noi. Părul ei lung era pieptănat și netezit, deși încă nu era spălat, și era îmbrăcată ca și noi, în pantaloni maro, cămașă albă și cu o basma albă pe cap. Doar pentru că asistasem la sosirea ei știam că era, într-un fel, diferită de noi.

Jai a primit un pat chiar lângă al meu. Cel mai adesea, novicele nou-venite dorm în dormitorul fetițelor novice, dar asta numai pentru că majoritatea celor care ajung aici sunt mici ca vârstă. Jai era destul de mare ca să doarmă cu noi, fetele mai mari. Am ghicit că era cu un an sau doi mai mare ca mine, care am treisprezece ani. Patul de lângă mine era liber pentru că Joem tocmai se mutase în Casa Vetrei pentru a deveni una dintre novicele surorii Ers. Novicele ei sunt singurele care nu dorm în Casa Novicelor. Au îndatorirea să întrețină focul din vatră, care nu trebuie să se stingă niciodată, și să-i aducă jertfe lui Havva la datele convenite. Joem crede că e atât de importantă pentru că va fi o slujitoare a Vetrei. Știu că își închipuie că toate o invidiem. Când am venit prima dată pe insulă, nu-mi imaginam că poate exista ceva mai grozav decât să locuiești în Casa Vetrei, tot timpul înconjurată de mâncare. Stomacul meu încă nu uitase iarna foamei pe care o îndurasem acasă. Dar când am văzut cât de severă era sora Ers și am aflat că niciodată nu le îngăduia novicele ei să-și ia o porție în plus, am încetat să mai doresc să fiu acolo. Închipuiți-vă, să atingeți tot timpul mâncare, să simțiți tot timpul mirosul mâncării, dar să n-ai voie să mănânci!

În afară de asta, Joem vorbea în somn. Nu-mi lipsea.

Jai stătea pe patul ei și toate novicele, mari și mici, s-au adunat în jurul ei, cum fac întotdeauna când sosește o fată nouă.

Fetițele îi admirau părul lung și blond care se revărsa de sub basmaua de in. Basmalele ne apără creștetul de soarele puternic, dar sub ele întotdeauna ne purtăm părul liber. Niciodată nu ne tăiem pletele. Părul e puterea noastră, așa spune sora O.

Fetele mai mari au întrebat-o de unde venea, câte zile durase călătoria, dacă știuse ceva despre mănăstire mai înainte. Jai stătea complet nemișcată. Tenul ei era mai deschis la culoare decât al majorității celorlalte, dar îmi dădeam seama că era palidă. Pielea de sub ochii ei era subțire și întunecată, aproape mov. Ca violetele primăvara. N-a spus nimic, n-a răspuns la nicio întrebare, doar se uita în jur.

M-am ridicat de pe patul meu.

– Gata acum. Toate aveți treburi. Ieșiți afară.

Toate au făcut așa cum am zis. E ciudat când mă gândesc cum era când am venit aici, când făceam greșeli tot timpul și nimeni nu mă asculta vreodată. Acum, dintre toate fetele din Casa Novicelor, sunt cea mai mare care încă nu slujește într-o Casă sau unei surori. Am fost novice aici mai mult timp decât majoritatea fetelor. Ennike este singura care a ajuns aici înaintea mea și încă nu a devenit novicea unei surori.

I-am arătat lui Jai dulapul ei și hainele curate de pe rafturi, i-am explicat unde era privată și am ajutat-o să schimbe cearșafurile de pe pat. A imitat cu atenție tot ce făceam, dar a rămas în continuare tăcută.

– Astăzi n-ai de făcut nicio treabă, i-am spus în timp ce văram sub saltea colțurile cuverturii. Deseară o să vii cu mine în Templul Rozei, pentru rugăciunea de mulțumire care se face seara, dar nu te îngrijora, o să-ți arăt tot ce trebuie să știi.

M-am îndreptat de spate:

– Acum e ora mesei. O să-ți arăt drumul spre Casa Vetrei.

Jai stătea fără să spună niciun cuvânt.

– Înțelegi ce-ți spun? am întrebat-o cu blândețe. Poate că venea dintr-un ținut atât de îndepărtat, încât nici măcar nu vorbea

limbile de pe coastă. La fel ca mine, când am venit prima dată. În nord, în țări ca Rovas, Urundien și Lavora, avem o limbă diferită de cea de aici, de la țărmul mării. Limbile ținuturilor de pe coastă sunt foarte asemănătoare. Cei care le vorbesc pot să se înțeleagă între ei, chiar dacă pronunțarea poate fi diferită, ca și unele cuvinte. Dar țărilor astea au făcut atâtea schimburi între ele, spune sora O, încât limbile lor au rămas foarte asemănătoare. Pentru mine a fost greu în primul an la mănăstire, până să învăț limba.

Jai a dat din cap în semn că da. Apoi, pe neașteptate, a deschis gura și a vorbit:

– E adevărat că nu există bărbați aici?

Vocea ei era surprinzător de joasă, cu un accent pe care nu-l mai auzisem niciodată.

Am clătinat din cap.

– Nu. Bărbații nu au voie pe insulă. Pescarii cu care facem schimburi nu pun piciorul pe uscat, sora Veerk le cumpără peștele de pe doc. Avem masculi de animale, firește. Un cocoș furios, câțiva țapi. Dar bărbați nu sunt aici.

– Cum vă descurcați? Cine are grijă de animale, cine cultivă pământul, cine vă apără?

Am condus-o spre ușa înaltă și îngustă a dormitorului. Sunt atâtea uși aici și niciuna nu seamănă cu alta. Se închid, se încuie, apără, ascund, tănuiesc. Se uită la mine cu clanțele lor strălucitoare de fier, se holbează cu nodurile mari de lemn, mă privesc ținută cu modelele lor sculptate. Am socotit că într-o zi obișnuită trec pragul a cel puțin douăzeci de uși.

Acasă aveam două. Ușa casei și ușa de la privată. Amândouă erau făcute din scânduri și erau prinse în balamalele de piele pe care le făcuse tata. Ușa de la privată putea fi închisă pe dinăuntru cu un cârlig și fratele meu Akios stătea adesea acolo și împingea cârligul cu o așchie de lemn, în timp ce sora mea Náraes țipa la el să ne lase în pace.

Am condus-o pe Jai pe coridorul din Casa Novicelor.

- Nu cultivăm niciun fel de grâne, pământul insulei e prea pietros. Cumpărăm ce ne trebuie de pe continent. Dar avem mai multe grădini de legume și livezi de măslina, iar surorile cresc viță-de-vie pentru vin lângă Templul Solitar. Bem vin doar de câteva ori pe an, la sărbători și în timpul ritualurilor.

Am ieșit afară în soarele cald al sfârșitului după-amiezii și mi-am tras basmaua peste frunte. Surorii Loeni nu-i place să fac asta, spune că nu-mi stă bine așa, dar nu-mi place să-mi intre soarele în ochi.

- N-avem nevoie să fim apărate. Puține corăbii navighează atât de departe. N-ai văzut cât de abruptă e panta care duce la mânăstire și cât de înalt e zidul care o înconjoară? Sunt numai două intrări în zid. Cea prin care ai intrat poate fi închisă cu o ușă grea și ferecată. A doua e numită Poarta Caprelor și pe acolo poți ajunge sus pe munte, i-am spus arătându-i direcția. Duce spre o potecă mică pe care o luăm când mergem cu caprele la păscut. Mai departe, pe poteca asta ajungi la Templul Solitar și la piscul Doamna Albă, apoi la grădinile noastre de legume. Pentru cei care nu știu de existența ei, poteca dinspre munte e foarte greu de găsit. A trecut foarte mult de când pirații au atacat mânăstirea. S-a întâmplat în anii de după venirea Primelor Surori, și de aceea au construit Marele Zid. Pe insulă nu mai sunt alte așezări în afară de mânăstire. Nu trebuie să ne apărăm împotriva nimănui.

Cu arătătorul mâinii drepte, am desenat un cerc în palma mâinii stângi pentru a alunga ghinionul.

- Toate suntem slujitoarele Primei Mame. Ea ne apără dacă e nevoie.

Curtea era goală. Toată lumea era probabil adunată la Casa Vetrei. Așa se întâmplă de fiecare dată când se aude vestea că avem pește proaspăt. Înainte să ajung aici, mâncasem pește uscat doar de câteva ori și aproape că nu avea niciun gust. Dar

sora Ers pune ierburi și mirodenii rare în toate mâncărurile gătite în Casa Vetrei. Prima dată când am luat o lingură din tocana ei, era cât pe ce să o scuip, atât de neobișnuit era gustul. Doar privirile severe și dezaprobatoare ale surorilor care se uitau la mine m-au împiedicat să dau afară mâncarea, și bine am făcut. Dacă aș fi scuipat-o, toată lumea și-ar fi dat seama din greșeala asta cât de ignorantă eram. Și așa mă simțeam desul de prost, fiindcă eram o fată de la țară, stângace și neînvațată. Mai târziu am aflat numele acestor mirodenii neobișnuite. Scorțișoară din est, talpa-gâștei din ținuturile din nord, iruka galbenă și oregano sălbatic de pe coastele muntelui nostru.

M-am uitat la Jai. Și ea se simțea probabil la fel de stângace ca și mine când am ajuns pe insulă. Am întins mâna s-o bat prietenește pe braț, dar ea s-a ferit, tresărind ca și cum aș fi încercat s-o lovesc. Și-a apărât fața cu mâinile ridicate și a stat complet nemișcată. Obrajii îi păliseră și mai tare.

- Nu-ți fie teamă, am spus cu blândețe. Vreau doar să-ți arăt casele. Vezi, asta se cheamă Delectarea Trupului. O să afli despre ea mâine. Treptele scării asteia duc la Curtea Templului și la Casa Cunoașterii, la Casa Surorilor și la Templul Rozei. Se numește Scara Serii pentru că se află la apus.

Am văzut că Jai se uita la mine pe furiș printre degetele răsfirate, așa că am continuat să vorbesc.

- Scara asta lungă și îngustă e numită Scara Lunii. Are două sute șaptezeci de trepte! Eu însămi le-am numărat. Duce spre Curtea Lunii și spre Casa Lunii. Acolo e camera Maicii. Ai întâlnit-o pe Maica?

Jai și-a lăsat mâinile în jos și a încuviințat. Știam că a întâlnit-o pe Maica, toate fetele trebuie să facă asta imediat cum ajung aici. Nu de asta am întrebat-o. Voiam doar s-o fac să se relaxeze.

- Doar uneori avem ocazia să mergem acolo. Acum ne ducem la Scara Zorilor. Duce spre Casa Vetrei și spre cămări. Haide.

N-am îndrăznit s-o iau de mână ca s-o conduc, așa că m-am mulțumit să o iau înaintea ei, sperând că o să mă urmeze. Așa a făcut, mergea cu câțiva pași în urma mea. Am continuat să sporovăiesc pentru ca Jai să se simtă liniștită, așa cum fac cu găinile când strâng ouăle din cuibare. Sora Mareane râde de mine, dar mă lasă în pace. Nu e ca sora Loeni, care întotdeauna îmi spune să tac. Sora Mareane știe că animalele sperioase se liniștesc atunci când aud o voce blândă.

– O să fii uimită cât de bine mâncăm aici. Când am auzit prima dată că în fiecare zi avem la cină carne sau pește, am râs. Mi s-a părut că era o glumă bună. Să mâncăm carne în fiecare zi! Dar nu e o glumă. Avem mereu fie pește, fie carne de la caprele noastre. Unele novice spun că mâncăm prea des carne de capră, dar mie mi se pare că sora Ers poate găti nenumărate feluri gustoase din ea. Cârnați de capră, friptură de capră, tocană și pastramă. Și mai e și laptele, firește. Se pot face tot felul de brânzeturi din laptele de capră. Găinile le ținem mai mult pentru ouă, dar uneori câte-o pasăre ajunge în fiertura surorii Ers. Sora Ers e cea care are în grijă Casa Vetrei. Toate surorile au responsabilitățile lor, o să afli despre toate astea curând.

Ne-am forțat, gâfâind, să urcăm ultimele trepte. Când am ajuns în curtea Casei Vetrei, am simțit mirosul de pește alb și ouă fierte. Mi-au chiorăit mațele. Oricât mâncăm, mi se pare că sunt întotdeauna flămândă. Așa a fost mereu de la iarna foametei.

– Toate mâncăm aceeași hrană aici, am zis în timp ce ne îndreptam spre ușa Casei Vetrei. De la cea mai mică dintre novice până la surori și la Maica însăși. Doar surorile din Templul Solitar se hrănesc cu alte feluri. Noi, novicele, mâncăm primele, iar surorile după noi. La fel și cu spălatul, așa cum o să vezi mâine dimineață.

Am deschis ușa Casei Vetrei care, ca întotdeauna, mirosea a pâine. Când am ajuns prima dată aici, n-am putut rezista tentației de a linge lemnul maroniu ca să văd dacă avea și gust de

pâine. Sora O m-a certat toată luna pentru prostia mea. Acum sunt mai mare și știu că nu trebuie să fac așa ceva. Dar ușa asta tot miroase a pâine.

Jai redevenise tăcută. În mod sigur, vorbeam prea mult. Sora Loeni ar fi spus asta, fără doar și poate. Dar Jai nu mai era atât de încordată, nu mai părea gata să fugă. S-a așezat lângă mine și Joem i-a servit o porție de pește alb fiert cu ouă și fier-tură de korr-rot, care crește pe pantele dinspre sud ale insulei. Mi-a părut bine că aveam korr-rot, și nu varză. Uneori avem cam multă varză la masă.

Când am terminat de mâncat, m-am sprijinit de spătarul băncii și m-am bătut pe burta plină.

– Dacă le-aș spune celor de acasă cât de bine mâncăm aici, nici nu le-ar veni să creadă.

Mă doare când mă gândesc că familia mea nu are atât de multă mâncare cât am eu în mănăstire. Poate că uneori le e foame. Casa mea e atât de departe, încât nu știu cum a fost iarna acolo anul ăsta, ce fel de recoltă au reușit să adune sau dacă au mâncare pe masă. Aș putea să le scriu, dar nimeni de acasă nu știe să citească și n-am habar cum aș putea să trimit o scrisoare la mica noastră fermă din nordul mării văi din Rovas.

Mi-am alungat tristețea și i-am zâmbit încurajator lui Jai.

– Nu te mai gândi la ce a fost. Acum ești în mănăstire cu noi, iar aici nu e atât de mare strictețe cum poate că ai auzit. După masa de seară avem voie să facem ce vrem.

În jurul nostru, novicele s-au ridicat de la masă sub privirile scrutătoare ale surorii Ers, ducându-și ceștile și farfuriile în încăperea în care se spală vasele. Novicele surorii Ers au curățat masa lungă, aranjând-o pentru cina surorilor. Mi-am luat farfuria și ceașca, Jai a făcut la fel și ne-am așezat la coadă ca să intrăm în încăperea în care se spală vasele.

– Multe novice vor să se ducă pe plajă seara, ca să înoate sau să adune scoici, am spus eu. Altele se duc sus pe munte să